

ฉันทาที่สุด

ที่ อก 0308(กคณ.)/ 1546

กระทรวงอุตสาหกรรม

ถนนพระราม 6 กทม. 10400

46/139

1 มิถุนายน 2543

เรื่อง มาตรการและแนวทางแก้ไขการใช้น้ำบาดาล

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

- อ้างถึง
1. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ที่ นร 0205/9741 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2542
 2. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ที่ นร 0206/537 ลงวันที่ 14 มกราคม 2543
 3. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ส่วนมาก ที่ นร 0205/1110
ลงวันที่ 26 มกราคม 2543
 4. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ส่วนมาก ที่ นร 0205/3134
ลงวันที่ 8 มีนาคม 2543
 5. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะกรรมการ ที่ นร 0206/ว 143 ลงวันที่ 21 สิงหาคม 2541

สิ่งที่ส่งมาด้วย

1. เอกสารเพื่อทราบ จำนวน 100 ชุด
มาตรการแก้ไขปัญหาคาการหลักเลียงการใช้น้ำประปาของภาคราชการ
และภาคเอกชน
2. เอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา จำนวน 140 ชุด ประกอบด้วย
 - 2.1 โครงการเดิมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
 - 2.2 ร่างพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. พร้อมบันทึกหลักการ
และเหตุผล บัญชีเปรียบเทียบพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520
กับร่างพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และบันทึกวิเคราะห์
สรุปการเสนอร่างพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
 - 2.3 ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ.) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
น้ำบาดาล พ.ศ. 2520 พร้อมบันทึกหลักการและเหตุผล
บัญชีเปรียบเทียบกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2540)
กับร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ.) ออกตามความใน
พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 และบันทึกวิเคราะห์สรุปการเสนอ
ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ.) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
น้ำบาดาล พ.ศ. 2520

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2542 และเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 อนุมัติในหลักการตามที่ กระทรวงอุตสาหกรรมเสนอ 2 ประการ คือ ประการที่ 1 ให้สำนักงบประมาณพิจารณาจัดสรร งบประมาณปี พ.ศ. 2543 เพื่อเป็นทุนประเดิมในการจัดตั้งกองทุนหมุนเวียนน้ำบาดาลในวงเงิน 200 ล้านบาท โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรม (กรมทรัพยากรธรณี) ดำเนินการยื่นขอแปรญัตติ งบประมาณในชั้นการพิจารณาของคณะกรรมการธิการ ซึ่งสำนักงบประมาณได้จัดสรรเงินงบประมาณ เป็นทุนประเดิมให้กองทุนหมุนเวียนน้ำบาดาล จำนวน 100 ล้านบาท สำหรับโครงการเติมน้ำลงชั้น น้ำบาดาลเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการบริหารกองทุนหมุนเวียนน้ำบาดาล และประการที่ 2 ให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้กรมทรัพยากรธรณีในปีต่อไป เท่ากับจำนวนเงินที่ กรมทรัพยากรธรณีสามารถเก็บค่าใช้น้ำบาดาลได้เพิ่มขึ้น โดยที่กรมทรัพยากรธรณีเพิ่มอัตราค่าใช้น้ำบาดาลให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้น กับการดำเนินการตามโครงการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาล เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมตามหลักการ PPP (Polluter Pays Principle) และใช้เป็นทุนหมุนเวียน ในกองทุนหมุนเวียนน้ำบาดาล โดยมอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมรับไปพิจารณา ร่วมกับ กระทรวงมหาดไทยและภาคเอกชน เพื่อพิจารณากำหนดมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาการ หลีกเลี่ยงการใช้น้ำประปาของภาคราชการและภาคเอกชน และให้กระทรวงอุตสาหกรรมนำ หลักเกณฑ์และแนวทางในระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินกองทุนหมุนเวียนน้ำบาดาล มาบัญญัติเป็นกฎหมายด้วย ตามหนังสือที่อ้างถึง 1. ซึ่งต่อมาสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้ขอให้ กระทรวงอุตสาหกรรมเร่งรัดการดำเนินการตามหนังสือที่อ้างถึง 2. และได้ขอให้กระทรวง อุตสาหกรรมพิจารณาเสนอความเห็นในส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ในเรื่องการจัดหาน้ำประปาทดแทนการใช้น้ำบาดาล เพื่อแก้ปัญหาแผ่นดินทรุดในจังหวัดปทุมธานี ตามมติคณะรัฐมนตรีซึ่งกระทรวงมหาดไทยเสนอ ตามหนังสือที่อ้างถึง 3. และอ้างถึง 4. นั้น

กระทรวงอุตสาหกรรมได้มอบหมายให้กรมทรัพยากรธรณีพิจารณาแล้ว ขอรายงาน การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งแยกประเด็นการดำเนินการได้ ดังนี้

1. มาตรการแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงการใช้น้ำประปาของภาคราชการและ ภาคเอกชน

กระทรวงอุตสาหกรรมได้จัดประชุมร่วมหารือระหว่างสำนักงานปลัดกระทรวง อุตสาหกรรม กรมทรัพยากรธรณี การประปานครหลวง การประปาสวนภูมิภาค สำนักนโยบาย และแผน กระทรวงมหาดไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อกำหนดมาตรการและ แนวทางแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงการใช้น้ำประปาในพื้นที่ที่มีน้ำประปาบริการของภาคราชการและ ภาคเอกชน ซึ่งได้ข้อสรุปเพื่อการดำเนินการ ดังนี้

1.1 แยกประเภทอุตสาหกรรมที่เหมาะสมกับการใช้น้ำแต่ละประเภท เพื่อ ดำเนินการให้เกิดความชัดเจนในปริมาณการใช้น้ำในอุตสาหกรรมแต่ละประเภท ซึ่งพิจารณา แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมอาหาร อุตสาหกรรม สิ่งทอ อุตสาหกรรม เคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ และ อุตสาหกรรม อื่นๆ

1.2 แยกกลุ่มตามสภาพความต้องการใช้น้ำของแต่ละภาคอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ การใช้น้ำในกระบวนการผลิต การใช้น้ำเป็นวัตถุดิบ และการใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค

1.3 จากการสำรวจข้อมูลผู้ใช้น้ำกรณีดำเนินการตาม 1.1 และ 1.2 จะทำให้การใช้น้ำของภาคอุตสาหกรรมที่สามารถเปลี่ยนการใช้น้ำบาดาลไปเป็นการใช้น้ำประปา ได้แก่ การใช้น้ำในกระบวนการผลิตที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา และการใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภคในโรงงานอุตสาหกรรม จึงสมควรนำมาตรวการและแนวทางแก้ไขปัญหากล็กเสี่ยงการใช้น้ำประปาในพื้นที่ที่มีน้ำประปาบริการของภาคราชการและภาคเอกชนมาใช้ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม ซึ่งเป็นพื้นที่วิกฤตการณ์น้ำบาดาล ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1

2. โครงการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมหารือและมีมติอนุมัติในหลักการเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2542 ให้กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณี จัดตั้งกองทุนหมุนเวียนน้ำบาดาล เพื่อนำรายได้จากกองทุนดังกล่าวมาใช้ในการดำเนินโครงการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามที่กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณีเสนอ

2.1 การดำเนินการที่ผ่านมา

2.1.1 ด้านการศึกษา สำรวจ และออกแบบเบื้องต้น

กรมทรัพยากรธรณีได้ว่าจ้างศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นผู้ดำเนินงาน ซึ่งจนถึงปัจจุบัน ได้ดำเนินการศึกษาเสร็จสิ้นสมบูรณ์แล้ว ทั้งด้านการสำรวจ เทคนิคในการดำเนินการ ตำแหน่งที่ตั้งสถานีเติมน้ำ การจัดหาแหล่งน้ำผิวดิน การบริหารจัดการ และแนวทางในการลงทุน โดยการว่าจ้างเอกชนเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาล และรัฐจ่ายผลตอบแทนตามปริมาณน้ำที่เอกชนสามารถเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลได้

2.1.2 ด้านการนำประสบการณ์การเติมน้ำที่ประสบความสำเร็จแล้วในต่างประเทศมาพิจารณาประกอบการดำเนินการ

เนื่องจากโครงการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นโครงการใหม่ แม้จะผ่านการทดลองจนได้รับผลสำเร็จมาแล้ว แต่เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจในการดำเนินโครงการ กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณี จึงได้จัดให้มีการเดินทางไปศึกษาดูงาน ณ มหานครเซี่ยงไฮ้ สาธารณรัฐประชาชนจีน ระหว่างวันที่ 11-14 พฤษภาคม 2543 และนครอะดิเลด ประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 19-23 พฤษภาคม 2543 ซึ่งผลการเดินทางไปศึกษาดูงานดังกล่าว ได้แสดงให้เห็นว่าการแก้ปัญหาแผ่นดินทรุด และการแพร่กระจายของน้ำเค็มเข้าสู่ชั้นน้ำบาดาล โดยการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลนั้น เป็นเทคนิคที่เป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และประสบผลสำเร็จมาแล้วในต่างประเทศ

2.1.3 ด้านการระดมความคิด

19/130

เพื่อให้การดำเนินโครงการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยใช้หลักการ PPP (Polluter Pays Principle) ตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติเป็นไปอย่างถูกต้อง และรอบคอบ กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณี จึงได้จัดสัมมนาทางวิชาการเรื่องการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพื่อแก้ไขปัญหาแผ่นดินทรุดและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้น เมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2543 ณ ห้องประชุมแกรนด์ฮอลล์ ชั้น 9 อาคารศศปาสตรา สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งได้เชิญผู้สนใจจากทุกกลุ่ม ทุกอาชีพเข้าร่วม โดยมีวิทยากรทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศร่วมการสัมมนาเป็นจำนวนมาก ผลการสัมมนาสรุปได้ว่าปัญหาการทรุดตัวของแผ่นดิน และการแพร่กระจายของน้ำเค็มเข้าสู่ชั้นน้ำบาดาล เป็นปัญหาเร่งด่วนที่ต้องได้รับการแก้ไข โดยการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลควบคู่ไปกับการลดปริมาณการใช้ น้ำบาดาล ขณะเดียวกันผู้เข้าร่วมสัมมนาได้ตั้งข้อสังเกต เพื่อให้กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณี รับไปพิจารณา สำหรับการดำเนินการตามโครงการในประเด็นการเตรียมบุคลากร การปรับอัตราค่าน้ำบาดาล และการเฝ้าระวังตรวจสอบ เป็นต้น

2.2 แนวทางการดำเนินงาน

กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณี ได้พิจารณารายละเอียดทั้งทางด้านความจำเป็นเร่งด่วนของปัญหา แนวทางในการแก้ไขปัญหา เทคนิคการดำเนินงาน ผลกระทบจากการแก้ไขปัญหา การควบคุมกำกับดูแล และความเป็นไปได้ในการดำเนินโครงการ โดยรวบรวมจากผลการศึกษา การทดลอง และจากการเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งหมดที่ผ่านมาแล้ว เห็นว่าควรดำเนินโครงการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนี้

2.2.1 แนวทางการลงทุน

กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณี จะว่าจ้างเอกชนดำเนินการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (7 จังหวัด) โดยกรมทรัพยากรธรณีจะจ่ายค่าตอบแทนแก่เอกชนตามปริมาณน้ำที่สามารถเติมได้ตามพื้นที่ที่กำหนด ทั้งนี้ จำนวนเงินค่าใช้จ่ายของโครงการดังกล่าวจะสอดคล้องกับรายได้ในแต่ละปีของกองทุนหมุนเวียนน้ำบาดาล ที่กรมทรัพยากรธรณีจัดเก็บค่าน้ำบาดาลเพิ่มขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งหากจัดเก็บค่าน้ำบาดาลได้มากกว่าประมาณการก็จะดำเนินการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยเอกชนผู้รับจ้างจะรับผิดชอบการลงทุน และการดำเนินการเองทั้งหมด

2.2.2 วิธีการลงทุน

กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณี จะทำการเติมน้ำในพื้นที่กรุงเทพมหานคร และจังหวัดปทุมธานี ก่อนเป็นโครงการแรก ระยะเวลา 5 ปี ในวงเงินประมาณ 2,530 ล้านบาท ด้วยทุนประเดิมจากกองทุนหมุนเวียนน้ำบาดาล จำนวน 100 ล้านบาท ดำเนินการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาล เพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการใช้น้ำบาดาล หลังจากนั้นจึงจะดำเนินการต่อเนื่องในพื้นที่ที่เหลือ ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2.1

2.3 ข้อเสนอเพื่อขออนุมัติจากคณะรัฐมนตรี

เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2542 และเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 ที่กำหนดให้กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณี ดำเนินการโครงการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นโครงการแก้ไขปัญหามลกระทบ ด้านสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการใช้น้ำบาดาลในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (7 จังหวัด) ตามหลักการ PPP (Polluter Pays Principle) และดำเนินการโดยใช้รายได้จากกองทุนหมุนเวียน น้ำบาดาล ซึ่งในปีงบประมาณ 2543 สำนักงบประมาณได้จัดสรรทุนเพิ่มเติมให้ จำนวน 100 ล้านบาท และให้สำนักงบประมาณจัดสรรงบประมาณให้กรมทรัพยากรธรณีในปีต่อๆ ไป เท่ากับ จำนวนเงินที่กรมทรัพยากรธรณีสามารถเก็บค่าใช้น้ำบาดาลได้เพิ่มขึ้น สำหรับการดำเนินการโครงการ เติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลในปีที่ 1 จะใช้เงินทุนเพิ่มเติม จำนวน 100 ล้านบาท ส่วนในปีต่อๆ ไป ให้ใช้ เงินค่าใช้น้ำบาดาลส่วนที่สามารถจัดเก็บได้เพิ่มขึ้น ซึ่งประมาณการค่าใช้น้ำบาดาลที่จะเก็บเพิ่มขึ้น ได้ในปีที่ 2 ประมาณ 257.5 ล้านบาท ปีที่ 3 ประมาณ 650 ล้านบาท ปีที่ 4 ประมาณ 721.1 ล้านบาท และปีที่ 5 ประมาณ 801.4 ล้านบาท รวมเงินทุนเพิ่มเติมและประมาณการค่าใช้น้ำ บาดาลเป็นเงินจำนวนประมาณ 2,530 ล้านบาท แต่เนื่องจากวงเงินในปีแรกต่ำกว่าร้อยละ 20 ของเงินลงทุนทั้งหมดของโครงการ นอกจากนั้นยอดภาระงบประมาณที่จะผูกพันในปีต่อๆ ไป จะไม่ เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2541 ตามหนังสือที่อ้างถึง 5.

ดังนั้น เพื่อให้โครงการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สามารถปารายได้จากกองทุนหมุนเวียนน้ำบาดาลมาใช้ในการดำเนินโครงการเพื่อแก้ปัญหามล กระทบด้านสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการใช้น้ำบาดาลในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (7 จังหวัด) ได้ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2542 และวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณี พิจารณาแล้วเห็นควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อ พิจารณา

2.3.1 ยกเว้นมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2541

ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักการการก่อหนี้ผูกพันข้ามปีงบประมาณ ข้อ 1.3 และข้อ 1.6 ตามหนังสือที่ อ้างถึง 5.

2.3.2 ขออนุมัติก่อหนี้ผูกพันเพื่อดำเนินการจ้างเหมาเอกชนตาม

โครงการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่กรุงเทพมหานครและจังหวัดปทุมธานี ข้ามปีงบประมาณในวงเงินจำนวน 2,530 ล้านบาท โดยเบิกจ่ายในปีงบประมาณ 2543 จำนวน 100 ล้านบาท ปีงบประมาณ 2544 จำนวน 257.5 ล้านบาท ปีงบประมาณ 2545 จำนวน 650 ล้านบาท ปีงบประมาณ 2546 จำนวน 721.1 ล้านบาท และปีงบประมาณ 2547 จำนวน 801.4 ล้านบาท จากเงินกองทุนหมุนเวียนน้ำบาดาล

2.3.3 ให้ความเห็นชอบแนวทางการดำเนินงานตามข้อ 2.2

3. การเสนอร่างพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

เพื่อให้สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว กระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมทรัพยากรธรณีได้ดำเนินการกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนพัฒนา น้ำบาดาลเพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาลเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ปรากฏตามร่างพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติ น้ำบาดาล พ.ศ. 2520 โดยให้มีหลักการเป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 และสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงอุตสาหกรรมว่าด้วยกองทุนหมุนเวียนน้ำบาดาล พ.ศ. 2542 ซึ่งประกาศเมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2542 นอกจากนี้ยังได้แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบันด้วยแล้ว โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

3.1 กำหนดให้ส่วนราชการหรือองค์การของรัฐที่มีการเจาะและใช้น้ำบาดาลใน เขตท้องที่ที่รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลออกประกาศกำหนด ซึ่งเป็นท้องที่ที่มี ปัญหาวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและแผ่นดินทรุด ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 โดยขอรับใบอนุญาตประกอบกิจการน้ำบาดาล

3.2 กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจ ออกกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดประเภทการใช้น้ำบาดาล การเรียกเก็บ ลดหย่อน ยกเว้นค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล การนำเงินค่าใช้น้ำบาดาล และค่าอนุรักษ์น้ำบาดาลเข้ากองทุนพัฒนาน้ำบาดาล การผ่อนชำระค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์ น้ำบาดาล ค่าใช้จ่ายในการให้เอกชนจัดเก็บค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล

3.3 กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล และการใช้จ่าย เงินกองทุนพัฒนาน้ำบาดาล

3.4 กำหนดให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการน้ำบาดาลมีอำนาจออก กฎกระทรวงกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลต้องชำระค่าใช้น้ำบาดาลและค่าอนุรักษ์น้ำบาดาล ตามอัตราที่กำหนด

3.5 กำหนดให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบคดี เพื่อทำหน้าที่เปรียบเทียบปรับ ในความผิดที่มีโทษปรับสถานเดียว และในความผิดที่มีโทษจำคุกแต่คณะกรรมการเปรียบเทียบคดี เห็นว่าผู้ต้องหาไม่ควรถูกฟ้องหรือได้รับโทษจำคุก

กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาแล้ว เพื่อให้การจัดระบบการประกอบกิจการ น้ำบาดาลเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 โดยกำกับ ดูแล การใช้น้ำบาดาลของภาครัฐและภาคเอกชน ตามหลักการอนุรักษ์น้ำบาดาลและคุ้มครองระบบ คุณภาพสิ่งแวดล้อม และเพื่อให้การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีมีผลในการปฏิบัติและใช้บังคับ ตามกฎหมาย จึงสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2.2

4. ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ.) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
น้ำบาดาล พ.ศ. 2520

ด้วยปัจจุบันท้องที่กรุงเทพมหานคร จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา จังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร และจังหวัดนครปฐม มีการสูบน้ำบาดาล
ขึ้นมาใช้เป็นจำนวนมาก ทำให้เกิดปัญหาการทรุดตัวของแผ่นดิน ประกอบกับได้มีมติคณะรัฐมนตรี
เกี่ยวกับมาตรการป้องกันและแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและแผ่นดินทรุดในเขตกรุงเทพมหานคร
และจังหวัดใกล้เคียง โดยให้กระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมทรัพยากรธรณีดำเนินการปรับปรุงอัตรา
ค่าใช้น้ำบาดาลให้ใกล้เคียงกับอัตราค่าน้ำประปา

บัดนี้ กรมทรัพยากรธรณีได้เสนอร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ.)
ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวง ฉบับที่ 7
(พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ซึ่งคณะกรรมการน้ำบาดาล
ได้มีมติเห็นชอบโครงสร้างอัตราค่าใช้น้ำบาดาลตามร่างกฎกระทรวง โดยมีสาระสำคัญดังนี้

4.1 ปรับปรุงอัตราค่าใช้น้ำบาดาลเฉพาะท้องที่ 7 จังหวัดดังกล่าว โดยเพิ่มอัตรา
ค่าใช้น้ำบาดาลจากเดิมลูกบาศก์เมตรละ 3.50 บาท เป็นลูกบาศก์เมตรละ 8.50 บาท ซึ่งกำหนดเป็น
อัตราก้าวหน้าภายในระยะเวลา 3 ปี จึงจะเรียกเก็บครบอัตราลูกบาศก์เมตรละ 8.50 บาท

4.2 กรณีไม่อาจชำระค่าใช้น้ำบาดาลตามงวดที่กำหนด ได้เพิ่มมาตรการผ่อนผัน
การชำระค่าใช้น้ำบาดาลในกรณีที่ไมอาจชำระตามงวดที่กำหนดได้

4.3 เพื่อให้การเร่งรัดปรับปรุงอัตราค่าใช้น้ำบาดาลให้ใกล้เคียงกับอัตรา
ค่าน้ำประปา และมาตรการผ่อนผันการชำระค่าใช้น้ำบาดาลตามเวลาที่กำหนด สามารถใช้บังคับ
ตามกฎหมายได้ทันภาวะการณ์ปัจจุบัน เห็นสมควรกำหนดการใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม
2543 เป็นต้นไป

กระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาแล้วเห็นว่า การเสนอร่างกฎกระทรวง
ที่กรมทรัพยากรธรณีเสนอได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการน้ำบาดาลซึ่งประกอบด้วย
หลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมร่วมพิจารณาแล้ว และเพื่อให้การดำเนินการ
ตามมติคณะรัฐมนตรี มีผลใช้บังคับตามกฎหมาย จึงสมควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา
ร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ.) ออกตามความในพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520
ความละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2.3

ข้อเสนอของกระทรวงอุตสาหกรรม

เพื่อให้การดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการจัดระบบการใช้น้ำบาดาล เพื่อแก้ไขปัญหาดินทรุดได้ปรากฏในภาพรวมเป็นการอนุรักษ์น้ำบาดาล และคุ้มครองคุณภาพ สิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม กระทรวงอุตสาหกรรมเห็นควรนำเสนอคณะรัฐมนตรี ดังนี้

1. รับทราบการดำเนินงานตามมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษภัยจากการใช้น้ำประปา ของภาคราชการและภาคเอกชน
2. อนุมัติการดำเนินการโครงการเติมน้ำลงชั้นน้ำบาดาล เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ตามข้อเสนอข้อ 2.3
3. พิจารณาร่างพระราชบัญญัติน้ำบาดาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
4. พิจารณาร่างกฎกระทรวง ฉบับที่ .. (พ.ศ.) ออกตามความในพระราชบัญญัติ น้ำบาดาล พ.ศ. 2520

จึงเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไปด้วย จักขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม

กรมทรัพยากรธรณี

กองควบคุมกิจการน้ำบาดาล

โทร. 202-3807-9

โทรสาร 644-8777-8

มาตรการแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงการใช้น้ำประปา ของภาคราชการและภาคเอกชน

1. เรื่องเดิม

คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม 2542 เกี่ยวกับการแก้ปัญหาตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2542 กรณีในพื้นที่ที่การประปาส่วนภูมิภาคและการประปานครหลวงสามารถให้บริการน้ำประปาได้แล้ว สรุปได้ดังนี้

1) ควรพิจารณากำหนดมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงการใช้น้ำประปาของภาคราชการและภาคเอกชน

2) มอบหมายให้กระทรวงอุตสาหกรรมรับไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและภาคเอกชน เพื่อพิจารณากำหนดมาตรการและแนวทางปฏิบัติที่เป็นไปได้ และเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยด่วน

2. การดำเนินงาน

1) กระทรวงอุตสาหกรรมได้ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม (นายวุฒิชัย สงวนวงศ์ชัย) นายณภดล มั่นหะจิตร รองปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม นายเชิดพงษ์ สิริวิชัย อธิบดีกรมทรัพยากรธรณีและคณะ นายชำนานู รัตนศิลา ผู้อำนวยการส่วนนโยบายเมืองและโครงสร้างพื้นฐาน สำนักนโยบายและแผน กระทรวงมหาดไทย นายวันชัย กู้ประเสริฐ ผู้ว่าการการประปาส่วนภูมิภาคและคณะ นายสุธรรม ชีวาลวงศ์ รองผู้ว่าการการประปานครหลวง และนายเชมทัต สุนทรสิงห์ เลขาธิการสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและคณะ เพื่อกำหนดมาตรการและแนวทางแก้ไขปัญหาการหลีกเลี่ยงการใช้น้ำประปาในพื้นที่ที่มีน้ำประปาบริการได้อย่างเพียงพอของภาคราชการและภาคเอกชน เพื่อให้มาตรการและแนวทางดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล กระทรวงอุตสาหกรรมจึงได้แต่งตั้งคณะทำงานพิจารณาแยกประเภทอุตสาหกรรมที่เหมาะสมกับการใช้น้ำแต่ละประเภท ประกอบด้วยผู้แทนกรมทรัพยากรธรณี ผู้แทนการประปานครหลวง ผู้แทนการประปาส่วนภูมิภาค และผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยมีอธิบดีกรมทรัพยากรธรณีเป็นประธานคณะทำงาน เพื่อประชุมปรึกษาหารือพิจารณาการแยกประเภทอุตสาหกรรมแต่ละประเภทในเขตน้ำบาดาลกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (7 จังหวัด) โดยในขั้นต้นจะพิจารณาจากผู้ใช้น้ำบาดาล จำนวน 117 ราย ที่การประปาส่วนภูมิภาคเสนอมาเป็นต้นแบบก่อน และนำหลักการผลการพิจารณาไปใช้กับพื้นที่ทั้งหมดต่อไป ซึ่งคณะทำงานได้ประชุมปรึกษาหารือเมื่อวันที่ 25 มกราคม 2543 และวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2543 แล้วได้นำเสนอผลการประชุมดังกล่าวให้กระทรวงอุตสาหกรรมเพื่อทราบและพิจารณาร่วมกันแล้ว

2) ผลการประชุมระหว่างกระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมทรัพยากรธรณี การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค สำนักนโยบายและแผน กระทรวงมหาดไทย และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2543 ที่ประชุมมีความเห็นพ้องกัน สรุปได้ ดังนี้

ดังนี้

2.1) การแบ่งประเภทผู้ใช้น้ำ เห็นควรพิจารณาแบ่งออกเป็น 6 ประเภท

- (1) ประเภทอุปโภคบริโภค
- (2) ประเภทธุรกิจอุตสาหกรรม
- (3) ประเภทธุรกิจการค้าและการบริการ
- (4) ประเภทเกษตรกรรม
- (5) ประเภทองค์กรของรัฐ
- (6) ประเภทส่วนราชการ

2.2) แยกกลุ่มตามสภาพความต้องการใช้น้ำของแต่ละภาคอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- (1) การใช้น้ำในกระบวนการผลิต โดยแบ่งออกเป็นส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา และส่วนที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา
- (2) การใช้น้ำเป็นวัตถุดิบ
- (3) การใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค

การใช้น้ำของภาคอุตสาหกรรมที่สามารถเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาได้ ประกอบด้วย การใช้น้ำในกระบวนการผลิตที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา และการใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค ในโรงงานอุตสาหกรรม

2.3) ปริมาณน้ำบาดาลที่สามารถลดและเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทนได้

จากกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้น้ำตามรายชื่อที่การประปาสวนภูมิภาคแจ้งมาขึ้นต้น ปริมาณน้ำที่อนุญาตรวม 144,460 ลูกบาศก์เมตร/วัน สามารถลดการใช้น้ำบาดาลและเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทนได้เป็นปริมาณ 78,024 ลูกบาศก์เมตร/วัน โดยแบ่งเป็นกลุ่มตามสภาพการใช้น้ำที่ใช้น้ำประปาแทนได้ ดังนี้

- ประเภทอุปโภคบริโภคทั่วไป 5,543 ลูกบาศก์เมตร/วัน
- ประเภทอุปโภคบริโภคในธุรกิจ (อุตสาหกรรม) 34,677 ลูกบาศก์เมตร/วัน
- ประเภทอุปโภคบริโภค ธุรกิจ (การค้า) 1,065 ลูกบาศก์เมตร/วัน
- ประเภทอุปโภคบริโภค ธุรกิจ (บริการ) 3,813 ลูกบาศก์เมตร/วัน
- ประเภทกระบวนการผลิตที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา 32,926 ลูกบาศก์เมตร/วัน
- รวม 78,024 ลูกบาศก์เมตร/วัน

จากหลักการการแบ่งประเภทผู้ใช้น้ำและประเภทสภาพความต้องการใช้น้ำของแต่ละภาคอุตสาหกรรมได้มอบหมายให้มีการประชุมร่วมกัน 4 หน่วยงานระหว่างกรมทรัพยากรธรณี การประปานครหลวง การประปาส่วนภูมิภาค และสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อนำหลักการดังกล่าวไปใช้ในการพิจารณาผลการใช้น้ำบาดาลในพื้นที่ที่มีน้ำประปาบริการได้อย่างเพียงพอของจังหวัดปทุมธานี และของ 6 จังหวัดที่เหลือ ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร นนทบุรี สมุทรปราการ พระนครศรีอยุธยา สมุทรสาคร และนครปฐม ต่อไป

3) เมื่อนำมาตรการและแนวทางการแยกประเภทอุตสาหกรรมที่เหมาะสมและการคิดสัดส่วนการใช้น้ำดังกล่าวไปใช้ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (7 จังหวัด) จะสามารถลดการใช้น้ำบาดาลและเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทนได้ ดังนี้

3.1) การแบ่งประเภทผู้ใช้น้ำเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (7 จังหวัด) ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร - นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา นครปฐม และปทุมธานี มีผู้ใช้น้ำบาดาลรวมทั้งสิ้น จำนวน 7,065 ราย ปริมาณน้ำที่อนุญาต 2,589,928 ลบ.ม./วัน แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

(1) ประเภทอุปโภคบริโภค	จำนวน	3,008 ราย
ปริมาณน้ำที่อนุญาต		580,465 ลบ.ม./วัน
(2) ประเภทธุรกิจ (อุตสาหกรรม)	จำนวน	3,229 ราย
ปริมาณน้ำที่อนุญาต		1,471,424 ลบ.ม./วัน
(3) ประเภทธุรกิจ (การค้าและบริการ)	จำนวน	718 ราย
ปริมาณน้ำที่อนุญาต		154,834 ลบ.ม./วัน
(4) ประเภทเกษตร	จำนวน	103 ราย
ปริมาณน้ำที่อนุญาต		6,087 ลบ.ม./วัน
(5) ประเภทองค์การของรัฐ	จำนวน	2 ราย
ปริมาณน้ำที่อนุญาต		223,898 ลบ.ม./วัน
(6) ประเภทส่วนราชการ	จำนวน	5 ราย
ปริมาณน้ำที่อนุญาต		153,220 ลบ.ม./วัน

3.2) การแบ่งประเภทตามสภาพความต้องการใช้น้ำของแต่ละภาค

อุตสาหกรรม

จากหลักการได้แบ่งประเภทตามสภาพความต้องการใช้น้ำของแต่ละภาคอุตสาหกรรม โดยคิดปริมาณน้ำที่อนุญาต แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

(1) การใช้น้ำในกระบวนการผลิต แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

(ก) ส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา

810,860 ลบ.ม./วัน

(ข) ส่วนที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา

302,925 ลบ.ม./วัน

(2) การใช้น้ำเป็นวัตถุดิบ

112,433 ลบ.ม./วัน

(3) การใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค

245,206 ลบ.ม./วัน

รวม

1,471,424 ลบ.ม./วัน

3.3 สำหรับธุรกิจอุตสาหกรรมที่สามารถลดปริมาณน้ำบาดาลและเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทนได้ มีปริมาณน้ำที่อนุญาต ดังนี้

(1) การใช้น้ำในกระบวนการผลิต

- ส่วนที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา 302,925 ลบ.ม./วัน

(2) การใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภค

245,206 ลบ.ม./วัน

รวม

548,131 ลบ.ม./วัน

3.4 ปริมาณน้ำบาดาลที่สามารถลดและเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทนได้

จากข้อมูลสถิติปริมาณน้ำที่อนุญาตเพื่อแบ่งประเภทตามความต้องการใช้น้ำทั่วทั้งจังหวัดแล้ว ผู้ใช้น้ำบาดาลในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสามารถลดปริมาณน้ำบาดาลและเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทนได้ แบ่งประเภทตามสภาพความต้องการใช้น้ำของแต่ละภาคอุตสาหกรรม มีรายละเอียดดังนี้

(1) ประเภทอุปโภคบริโภคทั่วไป 580,465 ลบ.ม./วัน

(2) ประเภทอุปโภคบริโภคในธุรกิจ

(อุตสาหกรรม)

245,206 ลบ.ม./วัน

(3) ประเภทอุปโภคบริโภคในธุรกิจ

(การค้าและบริการ)

154,834 ลบ.ม./วัน

(4) ประเภทการให้น้ำในกระบวนการผลิต

ที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา

302,925 ลบ.ม./วัน

(5) ประเภทเกษตรกรรม

6,087 ลบ.ม./วัน

(6) ประเภทองค์การของรัฐ

223,898 ลบ.ม./วัน

(7) ประเภทส่วนราชการ

153,220 ลบ.ม./วัน

รวม

1,666,635 ลบ.ม./วัน

/ปริมาณ...

ปริมาณน้ำบาดาลตามจำนวนดังกล่าว จะสามารถลดลงและเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทนได้นั้น การประปานครหลวงและการประปาส่วนภูมิภาคต้องสามารถบริการน้ำประปาได้อย่างเพียงพอและทั่วถึงทุกพื้นที่ใน 7 จังหวัดดังกล่าว

4. กำหนดนโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลในพื้นที่ที่มีน้ำประปาบริการได้อย่างเพียงพอ

- (1) ปรับปรุงแก้ไขหลักเกณฑ์โดยกำหนดหลักเกณฑ์ให้หน่วยราชการหรือองค์การของรัฐและเอกชนที่ใช้น้ำบาดาลลดปริมาณการใช้น้ำบาดาล หรือเลิกใช้น้ำบาดาล หรือใช้น้ำบาดาลเป็นข้อสำรองในเขตวิกฤตการณ์น้ำบาดาล เพื่อป้องกันและแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและแผ่นดินทรุด
- (2) ปรับปรุงกฎระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุญาตให้เจาะและใช้น้ำบาดาล โดยกำหนดพื้นที่และกระจายการเจาะและใช้น้ำบาดาล รวมทั้งปรับสัดส่วนการสูบน้ำบาดาลของแต่ละชั้นน้ำบาดาลให้เหมาะสม
- (3) ปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงการเรียกเก็บค่าใช้น้ำบาดาล และพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 ให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน
- (4) เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บค่าใช้น้ำบาดาล
- (5) ศึกษาแหล่งน้ำผิวดินและกำหนดพื้นที่ที่จะเติมน้ำสะอาดลงในชั้นน้ำบาดาล เพื่อบูรณรักษสิ่งแวดล้อม
- (6) ศึกษาและส่งเสริมให้เอกชนมีบทบาทในการจัดหาแหล่งน้ำผิวดิน เพื่อทดแทนการใช้น้ำบาดาลในภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ที่มีปัญหาวิกฤตการณ์น้ำบาดาล
- (7) ประสานกับการประปานครหลวงและการประปาส่วนภูมิภาคในการวางแผนให้มีการใช้น้ำประปาอย่างเพียงพอและทั่วถึง เพื่อป้องกันและแก้ไขวิกฤตการณ์น้ำบาดาลและแผ่นดินทรุดในเขตพื้นที่วิกฤตการณ์น้ำบาดาล
- (8) ฝึกอบรมและสัมมนาวิศวกรหรือนักธรณีวิทยาและช่างเจาะน้ำบาดาลที่ได้รับหนังสือรับรองจากกรมทรัพยากรธรณี ให้มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายน้ำบาดาลและวิชาการน้ำบาดาลเพิ่มขึ้น เพื่อควบคุมรับผิดชอบในการเจาะน้ำบาดาล และการอุดกลบบ่อน้ำบาดาลให้ถูกต้องตามหลักวิชาการน้ำบาดาล
- (9) การติดตามและเฝ้าระวังการใช้น้ำบาดาลของทุกหน่วยงานอย่างเข้มงวด รวมทั้งการตรวจสอบคุณภาพน้ำบาดาลในแหล่งชุมชนหนาแน่นและแหล่งอุตสาหกรรมในด้านการปนเปื้อนของสารพิษและน้ำเสีย

4.1 กำหนดแนวทางการอนุญาตให้ใช้น้ำบาดาล ดังนี้

(1) จะใช้นโยบายบ่อสำรองสำหรับผู้ใช้น้ำทุกประเภทที่มีความประสงค์จะเก็บบ่อน้ำบาดาลไว้ใช้ยามฉุกเฉิน

(2) สำหรับผู้ใช้น้ำประเภทอุปโภคบริโภค จะดำเนินการ ดังนี้

- กรณีรายได้ใบอนุญาตหมดอายุ ถ้ามีความประสงค์จะเก็บบ่อน้ำบาดาลไว้ใช้งานกรณีฉุกเฉินจะให้เป็นบ่อสำรอง โดยจะลดปริมาณน้ำที่สามารถใช้ได้ตามใบอนุญาตให้น้อยลง

- กรณีรายได้ใบอนุญาตยังไม่หมดอายุ จะพิจารณาลดปริมาณการใช้น้ำลงตามความเหมาะสมต่อไป

(3) สำหรับผู้ใช้น้ำในประเภทอุตสาหกรรมที่ต้องการใช้น้ำเป็นวัตถุดิบ จะอนุญาตให้ใช้บ่อน้ำบาดาลต่อไป โดยจะพิจารณาปรับลดปริมาณน้ำบาดาลลงตามความเหมาะสม

(4) สำหรับผู้ใช้น้ำในกลุ่มอุตสาหกรรมที่ใช้น้ำสำหรับกระบวนการผลิต จะพิจารณาตามความจำเป็น ดังนี้

- กรณีการใช้น้ำในกระบวนการผลิตที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา ถ้าใบอนุญาตหมดอายุและผู้ใช้น้ำประสงค์จะเก็บบ่อน้ำบาดาลไว้ จะให้เป็นบ่อสำรอง โดยจะลดปริมาณน้ำที่สามารถใช้ได้ตามใบอนุญาตให้น้อยลง สำหรับรายได้ใบอนุญาตยังไม่หมดอายุ จะพิจารณาให้ลดปริมาณการใช้น้ำบาดาลลงตามความเหมาะสม

- กรณีการใช้น้ำในกระบวนการผลิตที่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา จะอนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลต่อไป และจะพิจารณาลดปริมาณการใช้น้ำบาดาลลงตามความเหมาะสม โดยไม่ให้เกิดผลกระทบต่อกระบวนการผลิต

ทั้งนี้ กรมทรัพยากรธรณีจะพิจารณาปรับลดปริมาณน้ำบาดาลตามคำขอของผู้ใช้น้ำแต่ละรายตามความเหมาะสม และสอดคล้องกับแนวทางตามข้อ (1) - (4) ข้างต้น ซึ่งกระทรวงอุตสาหกรรมพิจารณาแล้ว เห็นชอบด้วยกับนโยบายดังกล่าว โดยจะไม่ให้มีการใช้น้ำบาดาลในพื้นที่ที่มีน้ำประปาบริการได้อย่างเพียงพอ เว้นแต่การใช้น้ำเพื่อเป็นวัตถุดิบในการผลิตหรือการใช้น้ำในกระบวนการผลิตที่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปา หรือมีความจำเป็นและประสงค์จะเก็บบ่อน้ำบาดาลไว้ใช้ในยามฉุกเฉินก็จะให้เก็บบ่อน้ำบาดาลไว้เป็นบ่อสำรอง ซึ่งจะพิจารณาตามความเหมาะสม เป็นรายกรณี ๆ ไป

สำหรับหลักเกณฑ์การอนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลเป็นบ่อสำรอง มีหลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) สภาพบ่อน้ำบาดาลและคุณภาพน้ำบาดาลยังใช้ได้ดี และไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

(2) กรณีการบริภรณ์น้ำประปาเกิดขัดข้องหรือชำรุด

(3) กรณีใช้ในการดับเพลิง บ่อน้ำบาดาลต้องมีระบบไฟฟ้าสำรอง

(4) สถานที่ที่จำเป็นต้องใช้น้ำในยามฉุกเฉินหรือกรณีเร่งด่วน เช่น การผ่าตัดคนไข้ในโรงพยาบาล หรือการใช้น้ำในสถานศึกษาของภาครัฐบาลและภาคเอกชน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเยาวชน

(5) สถานที่ที่เป็นอาคารสูงหลายชั้น ไม่มีที่สำหรับสร้างถังกักเก็บน้ำไว้ใช้อย่างเพียงพอ

(6) สถานที่ที่เกี่ยวกับความมั่นคงหรือสถานที่สำคัญของประเทศ เช่น ศูนย์รักษาความปลอดภัยแห่งชาติ การทำอากาศยานแห่งประเทศไทย หรือสถานที่สำคัญทางทหาร เป็นต้น

มาตรการในการกำกับดูแลการใช้น้ำบาดาลเป็นบ่อน้ำบาดาลสำรองนั้น กระทรวงอุตสาหกรรม โดยกรมทรัพยากรธรณีได้ออกประกาศกำหนดหลักเกณฑ์และแนวทางให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติ ดังนี้

(1) ต้องติดตั้งเครื่องวัดปริมาณน้ำไว้ประจำบ่อน้ำบาดาลทุกบ่อ

(2) ต้องติดตั้งมิเตอร์ไฟฟ้า สำหรับบ่อน้ำบาดาลแยกออกจากการใช้ไฟฟ้าทั่วไป

(3) เมื่อเริ่มใช้บ่อน้ำสำรอง ให้แจ้งพนักงานน้ำบาดาลประจำห้องที่ทราบทันทีทุกครั้ง ที่เริ่มใช้โดยทางโทรศัพท์หรือโทรสาร และให้แจ้งรายละเอียดการรายงานตามแบบที่กรมทรัพยากรธรณีกำหนด

(4) หากผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติข้างต้น กรมทรัพยากรธรณีจะถือเป็นสาเหตุไม่อนุญาตให้ใช้น้ำบาดาลหรือต่ออายุใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลต่อไป

4.2 มาตรการในการดำเนินการให้ลดการใช้น้ำบาดาลของภาคเอกชน

เพื่อให้นโยบายการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำบาดาลในพื้นที่ที่มีน้ำประปาบริการได้อย่างเพียงพอสัมฤทธิ์ผล ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบตามมาตรการที่กรมทรัพยากรธรณีเสนอ โดยกำหนดมาตรการดำเนินการลดการใช้น้ำบาดาล ดังนี้

(1) แจ้งเป็นหนังสือให้ผู้ประกอบการทุกรายที่อยู่ในพื้นที่ที่มีน้ำประปาบริการได้อย่างเพียงพอ เปลี่ยนมาใช้น้ำประปาเพื่อการอุปโภคบริโภคแทนการใช้น้ำบาดาล

(2) แจ้งให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมลดการใช้น้ำบาดาลในส่วนของกระบวนการผลิตที่ไม่ได้รับผลกระทบจากการใช้น้ำประปาเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาแทนการใช้น้ำบาดาล

(3) ผู้ใช้น้ำบาดาลต้องติดตั้งมาตรวัดน้ำประจำบ่อน้ำบาดาลทุกราย เพื่อให้ทราบปริมาณการใช้น้ำบาดาลที่แท้จริง

(4) อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. 2520 แจ้งให้ผู้รับใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลนำใบอนุญาตมาแก้ไขปริมาณน้ำที่กำหนดไว้ในใบอนุญาต ใช้น้ำบาดาล เพื่อลดปริมาณน้ำบาดาลลงเฉพาะส่วนที่ใช้เพื่อการอุปโภคบริโภคหรือสามารถใช้น้ำประปาได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อการผลิต

(5) กำหนดแผนปฏิบัติงานตรวจสอบการใช้น้ำบาดาลและการลักลอบการใช้น้ำบาดาลและสรุปผลการดำเนินงาน โดยให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบสภาพการใช้น้ำบาดาลและประสานกับการประปาส่วนภูมิภาค ตรวจสอบการใช้น้ำประปาเพื่อให้สอดคล้องกับแผนการลดการใช้น้ำบาดาลตลอดจนตรวจสอบปริมาณผลผลิตเปรียบเทียบกับปริมาณการใช้น้ำและตรวจสอบปริมาณน้ำเสียที่ปล่อยจากโรงงานเพื่อป้องกันการลักลอบการใช้น้ำบาดาล

(6) ปรับอัตราค่าไถ่บาดาลให้ใกล้เคียงกับอัตราค่าน้ำประปาตามมติคณะรัฐมนตรี

4.3 มาตรการลดการใช้น้ำบาดาลขององค์การของรัฐและส่วนราชการ

ส่วนราชการและองค์การของรัฐที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องขออนุญาตเจาะและใช้น้ำบาดาลจากกรมทรัพยากรธรณีนั้น กระทรวงอุตสาหกรรมโดยกรมทรัพยากรธรณีพิจารณาแล้ว เห็นควรกำหนดมาตรการและแนวทางต่าง ๆ เพื่อให้หน่วยงานดังกล่าวถือปฏิบัติ ดังนี้

- องค์การของรัฐ ได้แก่ การประปาส่วนหลวง และการประปาส่วนภูมิภาคที่มีบ่อน้ำบาดาลและสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล (7 จังหวัด) โดยเห็นควรให้ปฏิบัติ ดังนี้

(1) ให้ขึ้นทะเบียนบ่อน้ำบาดาลและปริมาณน้ำบาดาลที่สูบน้ำขึ้นมาใช้ต่อกรมทรัพยากรธรณี (เฉพาะเขตวิฤตการณ์น้ำบาดาลและแผ่นดินทรุดที่ประกาศโดยกรมทรัพยากรธรณี กระทรวงอุตสาหกรรม)

(2) ให้ลดปริมาณการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ โดยให้สูบน้ำขึ้นมาใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้น

(3) การสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ จะต้องรายงานการสูบน้ำบาดาลให้กรมทรัพยากรธรณีทราบทุกครั้ง

- ส่วนราชการ ได้แก่ กรมทรัพยากรธรณี สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบทกรมโยธาธิการ กรมอนามัย และหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา (กรป.กลาง) เห็นควรให้มีการขึ้นทะเบียนบ่อน้ำบาดาลและปริมาณน้ำบาดาลที่สูบน้ำขึ้นมาใช้ต่อกรมทรัพยากรธรณีทุกราย เพื่อเป็นการควบคุม กำกับ ดูแล และอนุรักษ์การใช้น้ำบาดาลให้มีใช้ตลอดไป

- สำหรับบ่อน้ำบาดาลขององค์การของรัฐหรือส่วนราชการที่ไม่ได้รับการยกเว้นและได้รับอนุญาตจากกรมทรัพยากรธรณี เห็นสมควรให้มีการปรับลดการใช้น้ำบาดาลลงในปริมาณที่เหมาะสมหรือหากอยู่ในท้องที่ที่มีน้ำประปาใช้อย่างเพียงพอแล้ว จะไม่ให้มีการใช้น้ำบาดาลเมื่อใบอนุญาตใช้น้ำบาดาลหมดอายุลง เว้นแต่จะมีความจำเป็นและประสงค์จะเก็บบ่อน้ำบาดาลไว้ในยามฉุกเฉิน ก็จะทำให้เก็บบ่อน้ำบาดาลไว้ใช้เป็นบ่อสำรอง ซึ่งจะพิจารณาตามความเหมาะสมเป็นรายกรณี ๆ ไป

จากผลการดำเนินการและมาตรการดังกล่าวจะทำให้มีการลดการใช้น้ำบาดาลลงและเปลี่ยนมาใช้น้ำประปาเพิ่มมากขึ้น

4.4 เพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บค่าน้ำบาดาล

- (1) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการฐานข้อมูลการประกอบกิจการน้ำบาดาลให้ถูกต้องและทันสมัย รวมทั้งสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงฐานข้อมูลกับศูนย์กลางการควบคุม
- (2) ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการจัดเก็บค่าน้ำบาดาลอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- (3) ปรับปรุงและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและเหมาะสมกับงานและปริมาณงานของสำนักงานแต่ละจังหวัด
- (4) ปรับปรุงและพัฒนากฎระเบียบและวิธีการจัดเก็บค่าน้ำบาดาลให้ประสิทธิภาพและทันสมัยยิ่งขึ้น
- (5) จัดจ้างเอกชนในการจัดเก็บค่าน้ำบาดาล โดยให้ส่วนแบ่งจากรายได้ค่าน้ำบาดาล